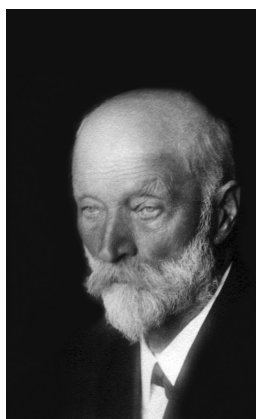

Vilém Pelly starší (1849–1939)

Český podnikatel Vilém Pelly zbohatl koncem 19. století na prodeji lihovin. Roku 1895 rozšířil své podnikání o textilní výrobu a v Polici nad Metují vybudoval jeden z největších bavlnářských závodů regionu Policka.

Narodil se 20. 12. 1849 v Polici nad Metují v rodině mlynáře. V Novém Městě nad Metují se vyučil kupeckým příručím a zde si také osvojil znalosti o výrobě likérů. Roku 1870 získal od otce dům na polickém náměstí, ve kterém založil vlastní výrobu lihovin. Díky „suchodolským zázrakům“ nashromáždil brzy značné jmění a roku 1895 začal i s textilním podnikáním. V Polici vybudoval velkou přádelnu bavlny, kterou později doplnil také o tkalcovnu, barevnu, bělidlo a šlichtovnu. Zemřel 26. března 1939 ve věku devadesáti let.

Pellyho továrna na jemné likéry – pohled od Bezděčkova parku

Více informací:
Informační centrum Police nad Metují
Masarykovo náměstí 75, 549 54 Police nad Metují
tel.: +420 491 421 501
e-mail: infocentrum@policko.cz
www.policko.cz

Text: Miroslav Pichl a Robert Šimek | Foto: Oldřich Jenka a archiv Pellyho domů

Společenský sál

Klubovny

Jídelna

Infocentrum

Knihovna

Pellyho domy /Vilém Pelly st.

Pellyho domy jsou budovou, která spolu s radnicí tvoří dominantu náměstí. Osudy budovy a jejích majitelů jsou významnou měrou spjaty s historií města Police nad Metují.

V roce 2015 vydalo Město Police nad Metují
Pellyho domy – Centrum kultury, vzdělávání a sportu
Masarykovo náměstí 75, 549 54 Police nad Metují
tel.: +420 491 421 346

Design:
Jan Flieger
Biograph
© 2015

www.pellyhodomy.cz

Pellyho domy
Police nad Metují
www.pellyhodomy.cz

Kolonizace Policka břevnovskými benediktiny spadá do začátku 13. století a jeho okolí je popisováno jako „krajina děsná v širé pustině“. První písemná zmínka o Polici nad Metují pochází z roku 1253, kdy byl do Police přenesen trh a rychle se rozvíjející obec se stala důležitým obchodním a společenským centrem polického klášterního dominia. Od středověku zde fungovaly řemeslnické cechy (krejčí, ševci, řezníci, tkalci) a počátkem 18. století se objevili i první předchůdci průmyslových podniků – valcha, barvírna, bělidlo a krátce nato také přádelna lnu. Opravdový rozvoj podnikání ale nastal teprve roku 1870, kdy Vilém Pelly zahájil v domě na náměstí výrobu lihovin. Jeho firma byla velmi úspěšná a dala podnět k založení dalších továren.

Likéry z náměstí

Pellyové odvozovali svůj původ od italského vojáka Franze Belliho, který se za napoleonských válek roku 1807 dostal na Policko, oženil se zde a založil rodinu. Její členové pracovali nejčastěji jako mlynáři, což byl i případ Josefa Pellyho, syna Franze Belliho.

Josefův syn Vilém, narozený roku 1849 v Polici nad Metují, se ale vydal jiným směrem. Vyučil se kupeckým příručím v Novém Městě nad Metují a zde získal zkušenosti s výrobou lihovin. S vlastní produkcí kořalek přitom začal hned v roce 1870, kdy mu otec předal dům na polickém náměstí čp. 76.

Roku 1875 se oženil s Františkou Bernhardovou, dcerou hostinského ze sousedního domu. Jeho likéry byly velmi oblíbené u Němců na Broumovsku a brzy si začaly razit cestu do vzdálenějších obcí díky své kvalitě samy. Výrobní prostory přestávaly stačit a již roku 1886 je bylo nutné podstatně rozšířit.

Zázrakem k prosperitě

Největší konjunktura ale přišla teprve po roce 1892, kdy se v lese nedaleko Suchého Dolu údajně zjevila Panna Marie. Cílená propagace tohoto „zázraku“ přilákala velký počet poutníků z Čech, Moravy i Pruska. Mnohatisícové davy věřících proudily městem a místní podnikatelé se museli činit. Pekaři téměř nestačili péct chleba, oba místní pivovary zvětšily své výstavy a Pellyho likérka vyráběla dvacet čtyři hodin denně. Proud poutníků ustal teprve po rázném vystoupení biskupa Brynycha a zákazu hromadných návštěv pražským místodržitelstvím roku 1895. Pelly byl ale tehdy už milionářem, kupoval zemědělské statky a na jižním okraji města začal ještě tentýž rok budovat přádelnu bavlny, kde do dvou let zahájil výrobu. Odbyt kvalitní příze byl obrovský a tak byly zavedeny i noční směny.

Léta rozvoje

Roku 1902 vybudoval ještě kruhovou cihelnu a o dva roky později začal i se stavbou nové tkalcovny, dokončené roku 1911. Během první světové války sice produkce katastrofálně poklesla, ihned po vzniku Československa ale nastal opět vzestup. V letech 1922 až 1923 rozšířil Pelly podnik o moderní barevnu, bělidlo a šlichtovnu, čímž se firma zařadila k největším podnikům v regionu. Zaměřovala se především na výrobu froté zboží a brzy získala dominantní postavení na trhu. Roku 1928, v úctyhodném věku devětatdesáti let, se pak Pelly pustil i do rekonstrukce původní likérky (čp. 268), kterou nechal nově propojit se sousedními domy čp. 75 a 76. Plány přestavby vypracoval známý architekt Alois Dryák, autor mnoha významných pražských budov a podstavce sochy sv. Václava. Práce na přestavbě probíhaly do roku 1931. Výsledný komplex, zvaný Pellyho domy, se stal dominantou náměstí a začal plnit i reprezentativní funkci.

Poválečný vývoj

Po Pellyho smrti roku 1939 převzaly podnikání jeho dcery Františka, Vilemína a syn Vilém mladší, který však hned o tři roky později zemřel. Rodinná firma se proto roku 1942 změnila na akciovou společnost a její vedení se rozšířilo o další členy. Bohužel i o dva Němce, kvůli nimž byla společnost hned roku 1945 znárodněna a začleněna do národního podniku Východočeské bavlnářské závody a později n. p. Meta. Ten se roku 1958 stal součástí broumovské Veby, pod níž bývalá Pellyho továrna spadá dodnes. Je jedním z pěti firemních závodů a pokračuje ve výrobě damašků a froté zboží.

Roku 1948 byly znárodněny i Pellyho domy, v nichž skončila výroba lihovin, a uvolněné prostory začaly sloužit jako podnikové vedení Mety a později jako internát učnic. Roku 1992 byly budovy vráceny potomkům rodiny, kteří je prodali městu. Po nákladné rekonstrukci z let 2005 až 2007 slouží nyní areál kulturním a společenským potřebám města.

Budova Kolárova divadla z roku 1940, na jejíž stavbu Pelly daroval desetitisíce cihel

Ctihodný občan

Neméně významné bylo i veřejné působení Viléma Pellyho. Třikrát stanul v čele obecní samosprávy (1892–1895, 1899–1902, 1902–1906). Stejně významné bylo i jeho aktivní působení v místních spolcích: jako člen výboru nově založené „Tělocvično-hasičské jednoty Sokol“ roku 1875, či jako iniciátor založení samostatného „Městského sboru dobrovolných hasičů“ roku 1904, v němž se stal zakládajícím členem a starostou sboru. Roku 1888 se stal členem „Dělnické vzdělávací jednoty Budislav“, byl přispívajícím členem „Divadelního spolku Kolár“. Za všechny své počiny ve prospěch obce byl roku 1899 poctěn udělením čestného občanství města Police, roku 1929 byla jeho jménem pojmenována ulice (dnes 17. listopadu). Dvěř nezavíral ani před sportovní činností: na jeho pozemcích za přádelnou se roku 1910 konal při příležitosti otevření budovy „Sokolovny“ sokolský župní slet. Roku 1920, když byl v Polici založen „Sportovní klub“, konaly se první fotbalové zápasy právě na tomto hřišti, občas i večer při osvětlení obloukovou lampou z jeho továrny.

K vyjmenování všech Pellyho „sponzorských“ darů nám rozsah tohoto materiálu neposkytuje dostatek prostoru. Sahaly např. od vysazení městské zeleně na svůj náklad až po časté peněžité podpory pro místní chudé a dary na místní dobročinné účely (mateřské školce, na stavbu nové školy atd.). Dva jeho ušlechtilé skutky se připomínají svou existencí dodnes: artéský vrt „Julinka“ na náměstí, provedený na jeho náklad roku 1905 a Kolárovo divadlo, na jehož stavbu daroval desetitisíce cihel ze svého podniku.

< Pellyho domy před přestavbou, která proběhla v letech 1928–1931